

BÖLÜM 11

İŞGÖRENLERİN DUYGUSAL ZEKA DÜZEYLERİNİN ÖRGÜTE KARŞI SİNİK TUTUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Mutlu TOKMAK¹

Giriş

Duygularını kontrol edebilen, başkalarının duygularını anlayabilen ve diğer işgörenlere empati ile yaklaşabilen çalışanların örgüt içerisinde daha uyumlu oldukları bir gerçektir. İşgörenlerin çalıştıkları kurumlarına karşı olumsuz tavır takınmalarında duygusal zeka düzeylerinin etkisinin olup olmadığı tartışma konusudur.

Bu çalışmada gerek literatür kaynaklarından, gerekse alan araştırması sonucu elde edilen verilerin analizlerinden yararlanarak, duygusal zeka düzeyleri ile örgüte karşı sinik tutumları arasındaki ilişki incelenmektedir.

Bu amaçla çalışmanın ilk bölümünde duygusal zeka kavramı ve örgüte karşı sinik tutumun ne ifade ettiği literatür kaynaklarından yararlanarak aktarılmaya çalışılmaktadır. Duygusal zekâ ile örgüte karşı sinik tutum ilişkisini inceleyen araştırma sayısı çok fazla değildir. Yapılan araştırmalar neticesinde bu ilişkinin ne yönde olduğu da, bu araştırmaların sonuçlarından yararlanılarak aktarılmaya çalışılmaktadır. Uygulama bölümünde ise, alan araştırması sonucu elde edilen verilerin, geliştirilen hipotezler çerçevesinde test edilmesi ve bulguların tablolar aracılığıyla ortaya konulması amaçlanmaktadır. Değerlendirme ve sonuç kısmında ise, literatür kaynaklarındaki araştırma sonuçları ile elde edilen bulgular karşılaştırılarak iş dünyası ve akademisyenlere tavsiyelerde bulunmaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde literatür kaynaklarından yararlanarak duygusal zeka kavramı ve örgüt karşı sinik tutum açıklanmaya çalışılmaktadır. Duygusal zeka ile işgörenlerin örgüte karşı sinik tutumları arasındaki ilişki, ikincil verilerden ve geçmiş araştırmalardan yararlanarak aktarılacaktır.

Duygusal Zekâ Kavramı

Örgütsel yaşamda ve günlük hayatta duyguları tanıma, onları yönetme ve zorluklarla mücadele etmede duyguların gizli gücünden yararlanma olarak tanımlanabilen duygusal zeka, çok eski tarihlerden beri insanların yaşamında önemli bir yeri olan duygulara dikkat çekmektedir. (Güneş, 2016:13; Aysel, 2006:83). Duygusal

¹ Dr., J.Yzb., Jandarma Genel Komutanlığı, Patnos J.Komando Alay Komutanlığı, Ağrı, e mail: mutlu-tokmak@hotmail.com

Kaynakça

- Arabacı İ. B.,(2010). "The Effects of Depersonalization and Organizational Cynicism Levels on the Job Satisfaction of Educational Inspectors", *African Journal of Business Management*, 4(13), pp.2802-2811.
- Arslan, E. T.:(2012). "Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik Personelinin Genel ve Örgütsel Sinizm Düzeyi", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13(1), pp.12-27.
- Aslan, Ş., & Güzel, Ş. (2018) "Duygusal Zeka, Problem Odaklı Stresle Başa Çıkma, İyileşme ve Duygusal Tükenme İlişkileri", *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(31), 59-82.
- Aysel, L. (2006) "Liderlik ve Duygusal Zeka", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bağcı, Z. (2014) "Duygusal Zeka Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 259-280.
- Balcı Süslü, S. (2016), "Duygusal Zeka ve Örgütsel Stres: Örgütlerde Hemsirelerin Duygusal Zeka Becerileri ve Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bobbio, A., Manganello Rattazzi A. M. and S. Spadaro; (2006), "Organizational Cynicism Contribution of the Italian Version of Brandes, Dharwadkar and Dean's (1999)", *Scale. Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 2006, 13 (1), pp. 5-23.
- Brandes, P, Dharwadkar R. and J.W. Dean (1999), "Does Organizational Cynicism Matter? Employee and Supervisor Perspectives on Work Outcomes." *Eastern Academy of Management Proceedings*. Philadelphia, pp.150-153
- Çetinkaya, Ö. ve Alparslan, A. M., (2011), "Duygusal Zekânın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (1), ss.363-377.
- Dean JR, J.W., Brandes, P. and Dharwadkar P. (1998), "Organizational Cynicism". *Academy of Management Review*, 23 (2), pp. 341-352.
- Doğan, S., & Ö. Demiral (2007) "Kurumların Başarısında Duygusal Zekânın Rolü ve Önemi", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 209-230.
- Druskat, V. U., Mount, G., & Sala, F. (2006). Linking Emotional Intelligence and Performance at Work: Current Research Evidence with Individuals and Groups. Psychology press, New Jersey.
- Erdemir, S., & Murat, M. (2014) "İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Yaşadıkları Psikolojik Yıldırma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), ss.323-340.
- Erdost, H. E., Karacaoğlu K. ve M. Reyhanoğlu (2007) "Örgütsel Sinizm Kavramı ve İlgili Ölçeklerin Türkiye'deki Bir Firmada Test Edilmesi" *15.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, Sakarya, ss.514-524.
- Ergen, H., & İnce, Ş. (2017) "İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm Düzeyleri: Mersin Örneği", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss.37-57.
- Ferres, N., & Connell, J. (2004) "Emotional Intelligence in Leaders: An Antidote for Cynicism Towards Change?" *Strategic Change*, 13(2), 61-71.
- Fındık, M. & Eryeşil K., (2012), "Örgütsel Sinizmin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", In: *International Iron & Steel Symposium*, Karabük, pp. 1250-1255.
- Fitz Gerald, M. R., (2002), "Organizational Cynicism: Its Relationship to Perceived Organizational Injustice and Explanatory Style", PhD Thesis, University of Cincinnati.
- Goleman, D. (1998). *Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir*, (Çeviri: B.Seçkin), Varlık Yayınları, İstanbul.
- Güneş, E. (2016) "Duygusal Zeka ve Liderlik Üzerine Bir Araştırma", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- İnce, M. & Turan Ş.(2011), "Organizational Cynicism as A Factor that Affects The Organizational Change in The Process of Globalization and An Application in Karaman's Public Institutions", *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 37, pp. 104-121.
- James M.S.L., (2005), "Antecedents and Consequences of Cynicism in Organizations: An Examination of The Potential Positive and Negative Effects on School Systems", Unpublished Doctoral Dissertation, USA: The Florida State University.
- Johnson, J.L. & O'leary-Kelly A. M. (2003) "The Effects of Psychological Contract Breach and Organizational Cynicism: Not all Social Exchange Violations are Created Equal". *Journal of Organizational Behavior*, 24 (5), pp. 627-647.

- Kabataş, A. (2010), "Örgütsel Sinizm ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi ve Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kasalak, G. & Aksu, M. B. (2014), "Araştırma Görevlilerinin Algıladıkları Örgütsel Desteğin Örgütsel Sinizm ile İlişkisi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (1), ss.115-133.
- Kılıç, R. (2015), "İşgörenlerin Duygusal Zekâları ile Örgütsel Sinizm Algıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), ss.59-73.
- Koçyiğit M. ve Karadağ E. (2017) "Duygusal Zeka Öğrenci Liderliği İçin Bir Ölçek Geliştirme Çalışması", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2) ss.01-17
- Özgen, F, Turunç, Ö . (2017). "Örgütsel Adalet- Sinizm İlişkisinde Kişi Örgüt Uyumunun Rolü: Eğitim Sektöründe Bir Araştırma". *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3 (2), ss.80-96.
- Özler, D. E & Atalay C. G., (2011), "A Research to Determine The Relationship Between Organizational Cynicism and Burnout Levels of Employees in Health Sector", *Business and Management Review*, 1 (4), pp. 26-38.
- Pelit, E., & Ayana, Ç. (2016) "Duygusal Zekânın Örgütsel Sinizme Etkisi Otel İşletmeleri İşgörenleri Üzerinde Bir Araştırma", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(2), ss.45-76.
- Planalp, S., & Fitness, J. (1999) "Thinking/Feeling about Social and Personal Relationships", *Journal of Social and Personal Relationships*, 16(6), pp.731-750.
- Qian, Y. & Daniels T. D. (2008), "A Communication Model of Employee Cynicism Toward Organizational Change" *Corporate Communications: An International Journal*, 13 (3), pp. 319-332.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990) "Emotional Intelligence", *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), pp.185-211.
- Sudak, M. K. (2011), "Kişilik Tipleri, Duygusal Zekâ, İş Tatmini ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gebze: Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tunç, B. (2018) Sağlık Kurumlarında Örgütsel Vatandaşlık Davranışı, İş Özerkliği, Örgüt Güvenlik İklimi, Duygusal Zeka, Sinizm ve Tükenmişlik Arasındaki İlişkiler ve Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wong, C.& Law, K.S. (2002) "The Effect Of Leader and Follower Emotional Intelligence On Performance and Attitude: An Exploratory Study". *The Leadership Quarterly*, 13, pp. 243- 274.
- Yeşilyaprak, B. (2001) "Duygusal Zekâ ve Eğitim Açısından Doğurguları", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25(25), ss.139-146.